

1. Güzel Ahlaki Tutum ve Davranışlar

Ahlak kelime anlamı olarak mizaç, tabiat,huy anlamına gelir. Terim olarak ise ahlak, insanlarda bulunan iyi ve kötü tüm özellikleri kapsamakla birlikte daha çok güzel davranışlar için kullanılır. 1Ahlaki ilkelerin hepsinin amacı insanları güzel ahlaka yöneltmektir. İnsan kötü tutum ve davranışlardan uzaklaşıp ahlaki ilkelere yaklaştığı zaman güzel davranışlar sergiler. Güzel davranışların arttığı bir toplumda ise huzur ve güven ortamı oluşur. Yüce Allah insanların güzel davranışlara yönelmesini ve kötü davranışlardan uzaklaşmasını "... İyiliği emret, kötülükten alıkoyma..."(Lokmân suresi, 17. ayet.)

Davranış, insanların dışarıya yansıyan her türlü hal ve hareketleridir. İslam dini, insanların birbirlerine yakınlaşmasını sağlayacak davranış- ların yayılmasını ister. Davranışlar, kişinin ahlaki anlayışlarını da yansıtır.

Günlük hayatımızda bize güzel davranılması kendimizi iyi hissettirir. Bu nedenle kendimize nasıl davranılmasını istiyorsak başkalarına da aynı şekilde davranmalıyız. Hz. Peygamber bu konuyla ilgili şöyle buyurmuştur: "Sizden biri kendisi için istediğini (Müslüman) kardeşi için de istemedikçe (gerçek anlamda) iman etmiş olamaz."(Buhârî, İman, 7.)

Adalet

Adalet; hak ve hukuku gözetmek, her şeye hakkını vermek, her şeyi yerli yerinde yapmak ve doğruluk anlamlarına gelir.Adalet, toplum düzeninin sağlanması için vazgeçilmez bir değerdir. İnsanlar haksızlığa uğradığında sorunlarının adaletle çözülmesini ister. Adaletin hâkim olduğu toplumlarda insanlar kendini huzurlu hisseder. Adalet olmadığına ise zulüm, taşkınlık, haksızlık gibi davranışlar artar. Böylece insanlar arasındaki ilişkiler olumsuz yönde etkilenir.

Adaletli olmak Allah'ın (c.c.) hoşnutluğunu ve sevgisini kazanmaya vesiledir. Kur'an-ı Kerim'de "...Eğer hükmedecek olursan, aralarında adaletle hükmet. Çünkü Allah, âdil davrananları sever."(Mâide suresi, 42. ayet.)buyrulmuştur. Adaleti ilke edinmek bizleri dünya ve ahiret mutluluğuna götürecektir.

Adalet, sosyal ilişkilerimizi etkileyen bir kavramdır. Çünkü adalet çevremizde iletişimimizde davranışlarımıza yön veren önemli bir değerdir. Yapmadığımız bir davranışla suçlanmak ya da hakkımızın çiğnenmesi kendimizi kötü hissettirir. Bu hissettiğimiz olumsuz duyguları başkasına yaşatmamak için bizler de davranışlarımıza özen göstermeliyiz.

Dostluk

Dostluk iki insan arasında derin sevgi ve saygıyı ifade eden bir değerdir. İslam dini insanları toplumda dostluk, sevgi, kardeşlik bağını güçlendirecek davranışlara yönlendirmiştir. Kur'an'da şöyle buyurmuştur: "Sizin dostunuz ancak Allah'tır, Resulüdür ve Allah'ın emirlerine boyun eğerek namazı kılan, zekâtı veren müminlerdir."(Mâide suresi, 55. ayet.)

Allah'ı (c.c.) dost edinmek O'na olan derin sevgi, saygı ve bağlılığın ifadesidir. Resulü dost edinmek ise onu herkesten çok sevmek ve onun davranışlarını örnek almaktır. Hz. Peygamber, dostluğun ölçüsünü ve nasıl sürdürüleceğini bizzat yaşayarak göstermiştir. Arkadaşlarını hasta iken ziyaret etmiş, ihtiyaç hallerinde onları yalnız bırakmamıştır. Onların sıkıntılarını paylaşmış, sevinçlerine de ortak olmuş ve onları çok sevmiştir. Ancak bu sevginin de ölçülü olması gerektiğini, "Sevdiğini ölçülü sev, belki bir gün düşmanın olur. Nefret ettiğinden de ölçülü nefret et, belki bir gün dostun olur."(Tirmizî, Birr, 60.) diyerek ifade etmiştir.

Dürüstlük

Dürüstlük, insanın söz ve davranışlarında doğru olması ve yalandan uzak durmasıdır. İslam dininin en önemli değerlerinden biridir. Dürüst insan hem çevresindekilere güven verir hem de Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarına uygun yaşadığı için O'nun rızasını kazanır. Hz. Peygamber hayatı boyunca doğruluk ve dürüstlüğün en güzel örneği olmuştur. Bu nedenle Mekkeliler kendisine İslam'dan önce "Muhammedü'l- Emin" demişlerdir. Mekke müşrikleri bile Hz. Muhammed'i (s.a.v.) yalancılıkla suçlayamamıştır. Dürüst insanlar ailesinde ve çevresinde sevilir. Çünkü söz verdiklerinde sözünde duran, kendilerine bir şey emanet edildiğinde emanete sahip çıkan güvenilir kimselerdir. Dürüst insan başkalarını aldatmaz, zor durumda bile yalana başvurmaz. Dolayısıyla çevremizde sevgi ve saygı görmek istiyorsak doğru sözlü ve dürüst olmalıyız.

Öz Denetim

Kişinin dışarıdan bir baskı olmaksızın, davranışlarını denetleyip sınırlaması, kendi kendini yönetebilmesine öz denetim denir.

İnsan, söz ve davranışlarından sorumlu bir varlıktır. Yüce Allah, Kur'an'da insanın sorumlu bir varlık olduğunu şöyle bildirmiştir: "İnsanoğlu kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanır?"(Kiyâmet suresi, 36. ayet.)

İslam dini insanları davranışlarında tamamen serbest bırakmamıştır. Her Müslümanın hal ve hareketlerinde uyması gereken birtakım kurallar vardır. Bu kuralların amacı insanları güzel davranışlara yönlendirmek ve Yüce Allah'ın rızasına uygun olmayan tavırlardan da sakındırmaktır.

Öz denetime sahip olan kişi nerede nasıl davranması gerektiğini bilir. İslam dini kişinin kendini kontrol edebilmesi için hükümleriyle inananlara güzel ve kötü davranışlar konusunda rehberlik eder. Davranışlarını kontrol altında tutmak, şeytanın hile ve tuzaklarına karşı bilinçli olmak ve Müslümana yakışır bir öz denetim duygusuyla yaşamak her Müslümanın gayesidir. Aksi halde nefsinin her istediğini yapan ve Allah'ın (c.c.) emrettiği yoldan ayrılan kişi, nefsinin isteklerini Allah'ın (c.c.) isteklerinin önüne geçirmiş olur. Öz denetim sahibi bir Müslüman, kendisini sürekli kontrol altında tutar ve sorumluluk bilinciyle nefsini hesaba çeker. İnsanlarla ilişkilerinde kendisine yapılmasını istemediği davranışları başkalarına yapmamaya özen gösterir.

Sabır

Sabır sözlükte engelleme, direnç gösterme, kararlılık, cesaretli olma, acele etmeme anlamlarına gelir. Dinî bir terim olarak ise sabır; hoşça gitmeyen olaylar, insanı zorlayan durumlar karşısında dünya ve ahiret yararlarını düşünerek insanın kalbinde yer tutan sükûnet ve dayanma kuvveti, Allah'a (c.c.) sığınıp güvenerek bela ve felakete direnç gösterme anlamlarına gelir.

İslam dininde müminlerin sabrederek Allah'tan (c.c.) yardım dilemeleri istenmiş ve bu konuda şöyle buyrulmuştur: "Ey iman edenler! Sabır ve namaz ile Allah'tan yardım isteyin. Çünkü Allah muhakkak sabredenlerle beraberdir."(Bakara suresi, 153. ayet.)

Hz. Peygamberin hayatı sabır konusunda güzel örneklerle doludur. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) anne ve babası o küçükken vefat etmiştir. Çok sevdiği evlatlarının ölümünün acısını yaşamıştır.

İslam'ı tebliğinde yaşadığı sıkıntılar nedeniyle doğup büyüdüğü Mekke'den Medine'ye göç etmiştir. Bütün bu sıkıntılara gösterdiği sabırla Hz. Peygamber Müslümanlara örnek olmuştur. Sabır, Allah'a tevekkül ederek yaşanan sıkıntıların üstesinden gelmek için çaba harcamak ve elden gelen gayreti göstermektir.

Saygı

Saygı; kişiyi diğer insanlara karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya yönelten bir değerdir. İslam dinine göre müminlerin özelliklerinden biri de Allah'a (c.c.) olan saygılarıdır. Bu konu Kur'an'da şöyle vurgulanmıştır: "(O takva sahipleri ki) onlar, görmedikleri halde Rablerine candan saygı gösterirler..."(Enbiyâ suresi, 49. ayet.) Yüce Allah'a olan saygı O'nun yarattıklarına da saygı duyulması ile olur.

Güzel ahlakı ile örnek olan Hz. Peygamber saygın bir insanın nasıl olması gerektiği hususunda Müslümanlara yol göstermiştir. O her insana yaratılıştan hak ettiği saygıyı göstermiştir. Hz. Peygamber, "Müslüman, Müslümanın kardeşidir, ona hainlik yapmaz, ona yalan söylemez, onu yüzüstü bırakmaz. Müslüman'ın ırzı, malı ve kanı saygındır, ona dokunulamaz. Takva işte şuradadır (kalptedir). Müslümanın, Müslüman kardeşini küçük görmesi, kötülük olarak ona yeter." diye buyurmuştur. (Tirmizî, Birr, 18.)

Sevgi

Sevgi, insanı bir şeye ya da bir kimseye yakın ilgi göstermeye yönelten duygudur. Sevgi, Allah (c.c.) tarafından yarattıklarının kalplerine yerleştirilmiş bir duygudur. O, kullarından hem kendisini hem de birbirlerini sevmelerini istemiştir. Bu sebeple Hz. Peygamber, insanlar arasındaki sevgiyi artıracak davranışlara teşvik etmiş, zarar verecek davranışlardan da sakındırmıştır. Müslümanların her konuda olduğu gibi sevgi konusundaki ölçüsü de Hz. Peygamberin davranışları olmalıdır. Hz. Muhammed (s.a.v.) sevdiklerini ölçülü sevmiş ve sevgide aşırılıktan uzak durulmasını tavsiye etmiştir. Allah'ın (c.c.) emirleri ve Hz. Peygamberin örnekliliği bize gösteriyor ki sevgi hayatımız için önemli bir duygudur. Bu duyguyu bize başıslayan Yüce Allah, yarattığı canlıları, üzerinde yaşadığımız evreni korumamızı ve birbirimizi sevmemizi istemiştir. Bizler de birbirimize değer vermeli ve birbirimizi incitecek kötü davranışlardan uzak durmalıyız. Böylece hem Allah (c.c.) tarafından sevilen bir kul hem de toplum tarafından değer verilen bir insan oluruz.

Sorumluluk

Sorumluluk, kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesidir. Sorumluluk duygusu insan hayatına yön veren önemli bir değerdir. İslam dini, insanı sorumlu bir varlık olarak kabul etmiş ve davranışlarından sorumlu tutmuştur. İnsanın Allah'a (c.c.) karşı en önemli sorumluluğu kulluktur. Bu bilinçle yaşayan Müslüman, hayatındaki dinî, ahlaki, toplumsal, hukuki sorumluluklarını da bilir ve üzerine düşen görevleri yerine getirir. Allah'a (c.c.) karşı sorumluluğunun bilincinde olan insanın diğer bir yükümlülüğü de anne ve babasına yöneliktir.

Hz. Peygamberin davranışlarını örnek alan bizler de verilen görevleri ihmal etmeden en iyi şekilde yerine getirmeye çalışmalıyız. Kulluk sorumluluklarımızı, ailedeki, okuldaki, toplumdaki görevlerimizi zamanında ve gerektiği gibi yerine getirmeliyiz. Böylece hem Allah'ın (c.c.) rızasına uygun yaşamış hem de toplumda çalışkanlığıyla tanınan saygın bir insan oluruz.

Vatanseverlik

Vatan insanın üzerinde yaşadığı ve değer verdiği topraktır. Vatansever ise vatanını, milletini büyük bir tutkuyla seven, bu uğurda her türlü özveride bulunan kimseye denir. İnsan bu duyguyla yaşadığı ülkeye değer verir ve onun uğrunda fedakârlık yapar. Vatanseverlik ülkeyi iç ve dış tehditlere karşı korumayı ve ülkenin kalkınması için çalışmayı gerektirir. Kişi bencil düşünmeyip ülkesi adına faydalı bir şeyler yaptığında milletini en güzel şekilde temsil etmiş olur ve bu da onu gerçek bir vatansever yapar.

İslam dininde şehitlik ve gazilik övülen mertebeler olmuştur. Şehit, Allah (c.c.) yolunda ve kutsal kabul edilen din, vatan, namus, mal, can uğruna öldürülendir. Gazi ise savaşa gidip büyük yararlılıklar gösteren ve sağ olarak dönen müminlere denir. Toplumda gazi ve şehitlere saygı duyulmuş ve hürmet gösterilmiştir. Yüce Allah şehitlikle ilgili şöyle buyurmuştur: "Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın. Bilakis onlar diridirler..."(Âl-i İmrân suresi, 169)
Bizler de vatanımızı sevmeli ve ülkemizin refah seviyesini artırmak için çok çalışmalıyız. Öncelikle okuldaki görevlerimizi en iyi şekilde yerine getirmeli ve başarılı olmalıyız. Milletçe ortaya koyduğumuz çalışmalara destek olmalıyız. Ayrıca geçmişte yaşanan olaylardan ders çıkarmalı, her türlü tehdit ve tehlikeye karşı ülkemizi korumalıyız.

Yardımseverlik

Yardımsever; yoksullara, düşkünlere, yardıma muhtaç olanlara iyilik ve yardım etmeyi seven kişidir. Yardımsever olmak iyi bir insan olmanın gereğidir. Çünkü iyi insan başkalarının ihtiyaçlarına duyarsız kalmaz ve onlara yardımcı olur. Yardımlaşma varlıklı kimselerle yoksul kimseler arasındaki sevgi ve kardeşlik bağlarını güçlendirir, kıskançlığı ortadan kaldırır. Bu sayede toplumun farklı kesimleri arasında denge ve huzur sağlanmış olur.

İslam dini Müslümanları yardımseverliğe teşvik etmiş ve yardımların ihtiyaç sahiplerini incitmeden yapılmasını istemiştir.

Kuran-ı Kerim'de yardımlaşmanın iyilikler konusunda olması gerektiği, kötülükler konusunda yardımlaşmanın doğru olmadığı şöyle dile getirilmiştir. "... İyilik ve takva (Allah'a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın. Günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının..."(Mâide suresi, 2. ayet.)

Bizler de yardımseverliği bir ahlak olarak benimsemeli, çevremizdeki insanlara yardım etmeliyiz. Bilmeliyiz ki yardımseverlik insanı bencil davranışlardan uzaklaştırır. Böylece kişi etrafındaki insanların ihtiyaçlarına duyarlı ve cömert bir insan olur.

2. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Salih (a.s.)

Hz. Salih (a.s.), Allah'ın (c.c.) varlığını ve birliğini tebliğ etmek üzere Semûd kavmine gönderilen bir peygamberdir. Hz. Salih (a.s.) Semûd kavminin itibarlı ailelerinden birine mensuptu. Hz. Salih (a.s.), Kur'an-ı Kerim'de bildirildiğine göre kavminin kendisine güvendiği ve ümit beslediği bir kimsedir.

Semud kavmi önceleri tevhid inancına sahipken zamanla bu inançtan sapmış, putperestliğe yönelmişti.

Yüce Allah bu kavme Hz. Salih'i (a.s.) göndermiş o da kavmine şöyle seslenmiştir: "...Doğrusu ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim; artık Allah'tan sakının ve bana itaat edin. Ben buna karşı sizden bir ücret istemiyorum; benim ecrim ancak âlemlerin Rabbine aittir."(Şuarâ suresi, 125-127. ayetler.)

Ancak onun bu çağrısını kabul etmeyen inkârcılar ondan bir mucize istedi. Bu mucizeyle ilgili olarak Hz. Salih'in kavmine verdiği cevap Kur'an'da şöyle anlatılmış- tir: "Ey kavmim! İşte size mucize olarak Allah'ın bir devesi. Bırakın onu, Allah'ın arzında yayılıp otlasın. Ona kötülük dokundurmeyin, yoksa sizi yakın bir azap yakalar."(Hûd suresi, 64. ayet.) Salih peygamberin bu uyarısını dikkate almayan kavmi, mucize olarak gönderilen bu deveyi kestiler. Bunun üzerine inkârcıların başlarına gelenleri Kur'an'ı Kerîm şöyle anlatmaktadır: "Helâk emrimiz geldiğinde Salih'i ve beraberindeki iman etmiş olanları tarafımızdan bir rahmetle helâktan ve o günün rezilliğinden kurtardık. Şüphesiz Rabbin mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir. Zulmedenleri o korkunç uğultulu ses yakaladı da yurtlarında diz üstü çöke kaldılar. Sanki orada hiç yaşamamışlardı. Biliniz ki Semûd kavmi Rablerini inkâr etti. (Yine) biliniz ki Semûd kavmi Allah'ın rahmetinden uzaklaştı."(Hûd suresi, 66-68. ayetler.)

3. Bir Sure Tanıyorum: Felak Suresi ve Anlamı

Felak suresinde bazı kötülükler sayılarak bunlardan Allah'a (c.c.) sığınılması gerektiği belirtilmiştir. Felak ve Nas suresi iki koruyucu anlamına gelen "Muavvizeteyn" adıyla bilinir.

Bismillehirrahmenirrahîm

- 1.Kul euzu birabbil felak
2. Min şerri ma halak
3. Ve min şerri ğasikin iza vakab
4. Vemin şerrin neffasati fil ukad
5. Ve min şerri hasidin iza hased

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

(1,5)

De ki:Yarattığı şeylerin kötülüğünden,
Karanlık çöktüğü zaman gecenin kötülüğünden
Düğümlere üfleyerek büyü yapan üfürükçülerin kötülüğünden;
Kıskanç kişinin kıskançlığının kötülüğünden
Işıyan ufkun Rabbine (sabahın) sığınırım.